

NATAŠA MIHINJAC
SPOMENKA TEŽAK
Gradski muzej Varaždin
natasa.mihinjac@gmv.hr
spomenka.tezak@gmv.hr

UDK 631/635:912.43:069.5(497.523Varaždin)“1919/1931”
Prethodno priopćenje
Preliminary Communication
DOI: 10.21857/m3v76t6gly

GRAĐA O AGRARNOJ REFORMI IZ KARTOGRAFSKE ZBIRKE GRADSKOG MUZEJA VARAŽDIN. AGRARNA REFORMA 1919. – 1931.

Poslijeratna agrarna reforma predstavljala je kompleksnu državnu mjeru, koja je imala svoj gospodarski, socijalni i politički cilj. Agrarna reforma težila je likvidaciji krupnih posjeda, ukidanju zaostalih feudalnih odnosa u dijelovima Kraljevstva SHS, ali je i poslužila kao sredstvo za smirivanje nezadovoljnih seljačkih masa. Agrarnim propisima donesenim tijekom provođenja agrarne reforme bila su uređena brojna pitanja od eksproprijacije velikih posjeda, njihove razdiobe agrarnim interesentima, načina raspolaganja i posjedovanja razdijeljene zemlje, ali je njihova nedorečenost unosila veliku nesigurnost. U radu su predstavljeni pregledni nacrti iz Kartografske zbirke Gradskog muzeja Varaždin, koji prikazuju proces provođenja agrarne reforme i eksproprijacije u razdoblju od 1925. do 1931. godine.

Između dvaju svjetskih ratova jedan od ključnih političkih i društvenih problema novonastalog Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca predstavljalo je agrarno pitanje i provedba agrarne reforme. Poslijeratna agrarna reforma predstavljala je kompleksnu državnu mjeru, koja je osim gospodarske i socijalne, imala i političku pozadinu. Onodobne socijalne i političke okolnosti odigrale su važnu ulogu i imale izuzetan utjecaj na samu provedbu agrarne reforme. U stanju opće neimaštine i kaosa, seljaštvo je nezadovoljno niskim životnim standardom zahtijevalo da se agrarno pitanje što prije riješi. Seljaci su tražili provedbu agrarne reforme i podjelu zemlje koju će posjedovati i obrađivati za sebe, a ne za veleposjednike. Kraj Prvoga svjetskog rata i poslijeratno razdoblje obilježili su seljački nemiri,

učestali napadi i pljačke veleposjeda. U neredu nastalom nakon rata seljaci su počeli samoinicijativno rješavati agrarno pitanje, te otimati i dijeliti veleposjedničku zemlju. Brojni vanjskopolitički i unutarnji problemi prisilili su režim da žurno provede radikalnu agrarnu reformu kojom su ekspropirani veliki posjedi, a zemlja podijeljena seljacima bezemljašima ili onima s malo zemlje. Prve zakonske odredbe predviđale su eksproprijaciju velikih posjeda, ali uz obvezu plaćanja odštete za oduzetu zemlju čiju je visinu i način isplate trebalo naknadno utvrditi odgovarajućim zakonom, iako su seljaci tražili da im se ona ustupi bez ikakvih uvjeta i odštete. Brza provedba imala je za cilj umirivanje nezadovoljnih seljačkih masa i seljačkog pokreta. Prema prvim objavljenim načelima za provedbu agrarne reforme, trebala je to biti vrlo korjenita promjena cjelokupnog sustava zemljišnog vlasništva u Kraljevstvu SHS. Opravdanje tako radikalne agrarne reforme pronašlo se u egzistencijalnoj potrebi seljačkog pučanstva, a njome se nastojala postići pravednija podjela obradivog zemljišta u okolnostima nestašice zemlje i osigurati gospodarski razvoj sela.¹ Osim što je poslužila kao sredstvo za smirivanje nezadovoljnih seljaka i socijalnih nemira, reforma je težila razbijanju krupnog posjeda i slabljenju stranog vlasništva nad zemljom, a istovremeno i formiranju produktivnih malih i srednjih poljoprivrednih gospodarstava, kao i ukidanju zaostalih feudalnih odnosa u dijelovima Kraljevstva SHS.²

Loša gospodarska situacija na selu bila je posljedica nepovoljne agrarne strukture zemljišnih gospodarstava, u kojoj su prevladavali nerentabilni sitni posjedi manji od 5 hektara dovoljni samo za zadovoljavanje potreba vlastitog domaćinstva. Agrarna prenapučenost, odnosno nepovoljan odnos između broja poljoprivrednog stanovništva i raspoložive obradive zemlje bila je naročito izražena u sjeverozapadnim dijelovima Hrvatske.³ Osim što analiza agrarne strukture uoči provedbe reforme pokazuje da je u sjeverozapadnoj Hrvatskoj prevladavao sitan posjed, ovaj kraj naseljavalo je najviše stanovništva na najmanje zemlje. Zemljišne posjede bilo je moguće dijeliti samo u tolikoj mjeri u kojoj je zemlje bilo na raspolaganju. Kako bi država došla u posjed dovoljne količine zemlje potrebne za razdiobu seljacima, sprovedena je eksproprijacija velikih posjeda, koja

¹ Zemlja koja je bila namijenjena podjeli razvrstana je u nekoliko kategorija: mali naseljenički posjed poslužio je za uvećanje sitnih posjeda, redovni naseljenički posjed imao je površinu između 7 do 8 hektara, srednji seljački posjed površine 30 do 100 hektara koji je proglašen od posebne koristi, te radnički naseljenički posjed koji su dodjeljivani u gradovima i industrijskim centrima. *Nacrt zakona o eksproprijaciji velikih posjeda i o novom uređenju agrarnih odnosa i njegovo obrazloženje*, priredio Joca LALOŠEVIĆ, Štamparija Stevana Stojačića, Sombor, 1923., 7.

² Zdenka ŠIMONČIĆ-BOBETKO, "Agrarna reforma na području Hrvatskog zagorja, Međimurja i Podravine u međuratnom razdoblju (1918-1941)", *Povijesni prilozi* 8, Zagreb, 1988., 63.

³ Suzana LEČEK, *Seljačka obitelj u sjeverozapadnoj Hrvatskoj 1918. – 1941.*, Hrvatski institut za povijest – Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje u Slavonskom Brodu, Srednja Europa, Zagreb, 2003., 33-34.

je obuhvatila poljoprivredne površine poput oranica, livada, vinograda, vrtova, voćnjaka, pašnjaka i sl. Velikim posjedom smatrani su posjedi površine iznad 57 hektara.⁴ Iako je eksproprijacijom velikih posjeda dobivena većina zemlje namijenjena za podjelu seljacima, država je u svrhu agrarne reforme ustupila i državno zemljište. Osim eksproprijiranih posjeda i državnog zemljišta bila je predviđena i podjela pustih ili trajno napuštenih zemljišta od strane vlasnika, ali i zemljišta koja su melioracijom pretvorena u poljoprivredna zemljišta.⁵ Zakon je po istom principu kao i za velike posjede predviđao eksproprijaciju crkvenih zemljišta,⁶ kojima je ostavljena površina potrebna za namirivanje vlastitih potreba.

Vlada je 25. veljače 1919. godine usvojila *Prethodne odredbe za pripremu agrarne reforme* kao prvi zakonski okvir, koji je sadržavao temeljna načela za provedbu agrarne reforme. *Prethodne odredbe* predstavljale su i pravni temelj za sve kasnije zakonske propise vezane uz provedbu agrarne reforme. U travnju 1919. godine donesena je *Naredba o djelomičnom izvođenju agrarne reforme*, kojom je stvorena neka vrsta prijelaznog stanja, a neobrađena veleposjednička zemlja dodijeljena je u privremeni jednogodišnji zakup zemljoradnicima iz neposredne okolice. Nakon isteka jednogodišnjeg zakupa novim agrarnim propisima zemlja je dodijeljena u četverogodišnji zakup, a nakon isteka četverogodišnjeg, zakup je produkljivan sve do donošenja *Zakona o likvidaciji agrarne reforme na velikim posjedima* iz 1931. godine.⁷

Početni stadij agrarne reforme obilježile su velika nesigurnost i sporost izazvane prvenstveno nedostatkom zakona i nejasno definiranih zakonskih odredbi koje su regulirale provedbu agrarne reforme. Postojećim agrarnim propisima bila su uređena brojna pitanja od eksproprijacije velikih posjeda, njihove razdiobe agrarnim interesentima, načina raspolaganja i posjedovanja razdijeljene zemlje, ali raznim novim i nedorečenim propisima unosila se velika nesigurnost. Unatoč postojanju određenog zakonskog okvira brojne izmjene agrarnih propisa, ali i nedosljedno provođenje onih postojećih od strane nadležnih agrarnih organa omogućili su mnoge nepravilnosti i malverzacije tijekom njene provedbe, pogotovo na lokalnoj razini gdje su za provedbu agrarne reforme osnivani lokalni agrarni organi koji su samovoljno dijelili zemlju prema raznim političkim interesima.⁸ Zakon o agrarnoj reformi na kraju nikada nije niti donesen.

⁴ *Nacrt zakona o eksproprijaciji velikih posjeda i o novom uređenju agrarnih odnosa i njegovo obrazloženje*, priredio Joca LALOŠEVIĆ, Štamparija Stevana Stojčića, Sombor, 1923., 16.

⁵ Isto, 17.

⁶ Eksproprijacija je obuhvatila crkvena, patrijaršijska, nadbiskupska, episkopska, kanonička, manastirska, samostanska, vakufska i poljoprivredna imanja crkvenih općina i sl., Isto, 17.

⁷ Zdenka ŠIMONČIĆ-BOBETKO, nav. dj., 44-45

⁸ *Slobodni građanin*, God. 1., br. 5, Varaždin, 26. 4. 1919.

Provedba agrarne reforme u početku je potpala pod nadležnost Ministarstva za socijalnu politiku i njegovog odjeljenja za agrarnu reformu. Veleposjedničku zemlju dijelili su državni *povjerenici*, a njihov su rad nadzirali *glavni agrarni povjerenici* za županije ili okruge. Na lokalnoj razini kao savjetodavno tijelo za provođenje agrarne reforme djelovala su općinska, kotarska i županijska agrarna zastupstva i agrarni odbori, koji su poznavali situaciju i potrebe pojedinih sela i kućanstava predlagali podjelu zemlje. U veljači 1920. osnovano je Ministarstvo za agrarnu reformu, a kao izvršni organ za provedbu reforme imenovane su direkcije u svim većim gradovima, i okružni ili županijski agrarni uredi. Agrarnu reformu u Hrvatskom zagorju, Međimurju i Podravini počeo je provoditi Županijski agrarni ured iz Zagreba, a nastavio Županijski agrarni ured za Varaždinsku županiju i Međimurje iz Varaždina.⁹

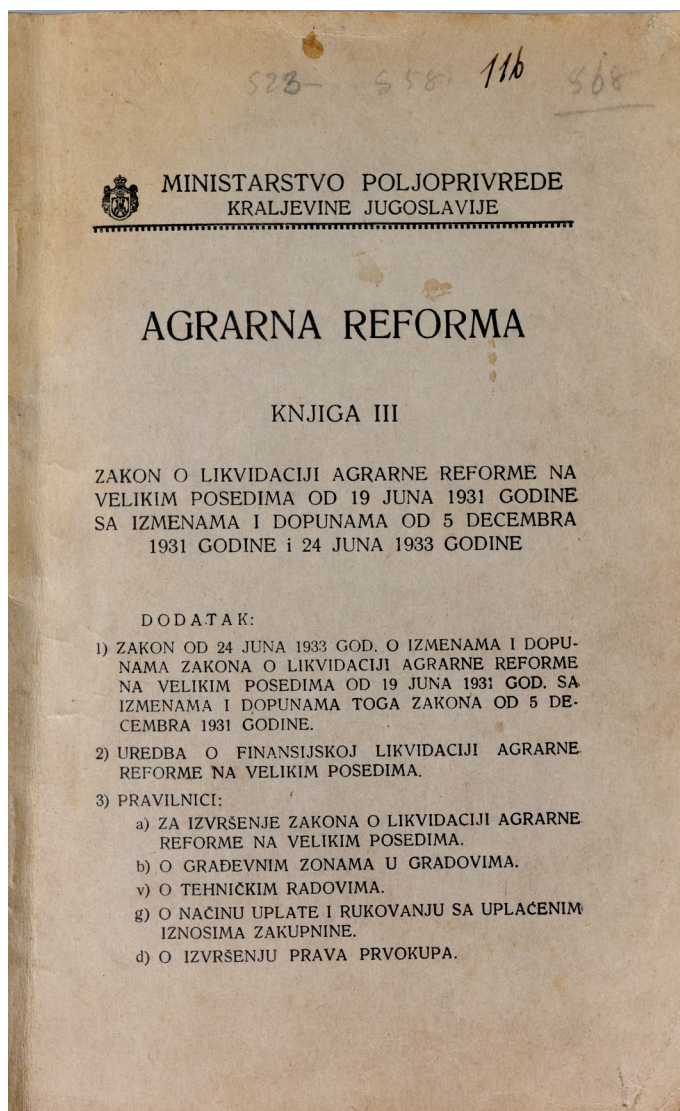
Provedba agrarne reforme započela je u izrazito složenim političkim i socijalnim poslijeratnim okolnostima. Iako je počela radikalno, tijekom dvanaestogodišnjeg razdoblja znatno se odstupilo od prvobitnih načela, a odredbe o eksproprijaciji velikih posjeda ublažene su u korist veleposjednika, sve dok konačno 1931. godine nije donesen *Zakon o likvidaciji agrarne reforme na velikim posjedima*. Prema ovom zakonu veliki posjedi bili su oni koji su premašivali 130 katastarskih jutara obradivog zemljišta ili 347 katastarskih jutara ukupnog zemljišta.¹⁰ Zakon o likvidaciji propisivao je uži maksimum, širi maksimum i supermaksimum veleposjedničke zemlje koja je ostala vlasništvo veleposjednika. Uži maksimum obradivog zemljišta obuhvaćao je površinu od 130 katastarskih jutara, od čega je vlasniku bilo dopušteno da polovicu tog zemljišta izabere sam, ali ne od onog dijela zemljišta koje je bilo podijeljeno agrarnim subjektima. U drugoj polovici užeg maksimuma nalazili su se vinogradi i voćnjaci. Širi maksimum veličine 347 katastarskih jutara mogao je obuhvatiti dvorac, dvorište, perivoj, gradilišta u gradovima, potrebne površine neobradivih pašnjaka, šume i dr. Supermaksimum je omogućivao da veleposjednik pod određenim okolnostima i uvjetima zadrži i više od zakonom propisane maksimalne površine zemljišta.¹¹ Sva zemljišta velikih posjeda koja su po donesenim agrarnim propisima bila dodijeljena agrarnim subjektima tijekom reforme, ekspropirirana su u njihovu korist. Agrarnim subjektima prepušteno je da s vlasnikom posjeda sporazumno dogovore cijenu zemlje

⁹ Zdenka ŠIMONČIĆ-BOBETKO, nav. dj., 43.

¹⁰ *Zakon o likvidaciji agrarne reforme na velikim posjedima od 19. juna 1931. godine sa izmenama i dopunama od 5. decembra 1931. godine i 24. juna 1933. godine*, Ministarstvo poljoprivrede Kraljevine Jugoslavije, Državna štamparija, Beograd, 1933., 6.

¹¹ Isto, 14-18.

koja je bila ekspropriirana u njihovu korist, a bili su je dužni platiti u roku od 30 godina uz 5% godišnje kamate.¹²

Slika 1. GMV Knjižnica 5690

¹² Kao agrarni subjekti navode se: mjesni interesenti, seoski obrtnici, dobrovoljci, kolonisti, država, samoupravna tijela, skupine zemljoradnika i pravna lica, te apsolvenci viših i nižih škola, Isto, 30.

Iako je privremeno poboljšala životne prilike dijela seljaštva, agrarna reforma u konačnici nije riješila problem premalih seljačkih posjeda jer je količina zemlje koja je dodijeljena pojedinim gospodarstvima i dalje nije bila dovoljna za egzistenciju brojnih seljačkih obitelji.¹³ S druge strane, posljedice agrarne reforme za mnoge su produktivne veleposjede bile katastrofalne jer su financijske teškoće dovele najprije do rasprodaje zemlje i šuma, a na kraju i do njihove propasti.

U Kartografskoj zbirci Gradskog muzeja Varaždin čuva se 37 preglednih nacрта koji su nastali kao dio dokumentacije vezano uz provođenje agrarne reforme u razdoblju od 1925. do 1931. godine.

Prostor koji prikazuju pripada nekadašnjoj Varaždinskoj županiji koja u novonastaloj Kraljevini SHS doživljava velike promjene. Prvo joj je početkom 1919. nakon pripojenja Međimurja Kraljevini SHS priključeno ovo administrativno područje. Ubrzo zatim donosi se 26. 4. 1922. Uredba o podjeli zemlje na oblasti te Vidovdanski ustav,¹⁴ 28. 6. 1921. kojim je država preustrojena u 33 oblasti. Prostor Varaždinske županije uključen je u Zagrebačku oblast, dok su prostor Međimurja, kotarevi Čakovec i Prelog uključeni u Mariborsku oblast. Ove su oblasti djelovale u razdoblju od 1924. do 1929., tj. do ustrojavanja banovina.

Riječ je o crtežima tušem, djelomično akvareliranim koji su nastali u razdoblju od 1925. do 1931. godine. Šest nacрта je nedatirano, no zasigurno su nastali u spomenutom razdoblju. Autori nacрта su: 12 nacрта A. Sivkovski, devet nacрта Vladimir Kolnar, dva nacрта Hladži, dva nacрта Ivan Škiljan, jedan nacrt Dragutin Batiseriler dok je 11 nacрта nepotpisano.

NACRTI S PODRUČJA DANAŠNJE VARAŽDINSKE ŽUPANIJE¹⁵

S područja današnje Varaždinske županije preglednim nacrtima su predstavljani slijedeći veleposjedi:

1. Veleposjed Slobodnog i kraljevskog grada Varaždina

Grad Varaždin imao je veliki posjed od 5123 katastarskih jutara zemlje: šume na 2669 jutara, a oranice, livade i pašnjaci 1580 jutara koji se je sastojao od Plemićkog posjeda sl. i kr. grada Varaždina te nekretnina u poreznim općinama Varaždin, Biškupec, Petrijanec i Bartolovec.¹⁶

¹³ Suzana LEČEK, nav. dj., 45.

¹⁴ Arhiv Jugoslavije, Vidovdanski ustav http://www.arhivyu.gov.rs/active/sr-latin/home/glavna_navigacija/leksikon_jugoslavije/konstitutivni_akti_jugoslavije/vidovdanski_ustav.html (18. 2. 2019.)

¹⁵ Nekadašnjih kotareva Varaždinske županije: Varaždin, Ludbreg i Ivanec.

¹⁶ O provođenju agrarne reforme na ovom veleposjedu više Zdenka ŠIMONČIĆ-BOBETKO, nav. dj., 73.

1. Pregledni nacrt veleposjeda slobodnoga i kraljevskog grada Varaždina, GMV 55699.

A. Sivkovski,¹⁷ 24. 12. 1926.; 65 x 89,7 cm

Na nacrtu je prikazan plan grada Varaždina i tok rijeke Drave s katastarskim česticama te zemlje izvan grada u mjerilu 1 : 160. U tumaču boja strukturirani su pojmovi: odvojeno po agraru, ekspropirano, putevi, ostavljeno veleposjedniku, šume, vode.

Slika 2. Pregledni nacrt veleposjeda slobodnoga i kraljevskog grada Varaždina, GMV 55699

2. Pregledni nacrt veleposjeda slobodnoga i kraljevskog grada Varaždina, GMV 55706

A. Sivkovski, 30. 11. 1926.; 65 x 89,7 cm

Na nacrtu su prikazane zemlje u Poreznim općinama Varaždinbreg, Knežinec i Sračinec u mjerilu 1 : 160. U tumaču boja strukturirani su pojmovi prikazani na nacrtu: odvojeno po agraru, ekspropirano, putevi, ostavljeno veleposjedniku, šume, vode.

¹⁷ A. Sivkovski – činovnik agrarnog ureda u Varaždinu.

2. Veleposjed Nadbiskupije Zagrebačke

Među plemićkim dobrima koja čine posjed nadarbine Nadbiskupije zagrebačke od 18590 katastarskih jutara na ovom našem području posjedi u Kućanu, Kunovcu, Biškupcu, Varaždin bregu i Varaždinu.

1. Pregledni nacrt posjeda Nadbiskupije Zagrebačke, GMV 55705

A. Sivkovski, 1929.; 63,5 x 76,8 cm

Nacrtom su prikazani posjedi u poreznim općinama Biškupec, Kućan, Kunovec, Varaždin breg i Varaždin u mjerilu 1 : 160. Iako su za tumač boja unesene oznake i pojašnjenje, nacrt nije obojan.

3. Veleposjed Prvostolnog kaptola zagrebačkog

Prvostolni kaptol zagrebački imao je posjed od 4863 katastarskih jutara koji se je nalazio u kotaru Novi Marof, u poreznim općinama Varaždinske Toplice, Toplički Hrastovec, Drenovec, Toplički Leskovec, Kalnička Kapela, Poljana, Svibovec, Turkovec, Kelemen i Jalžabet.

1. Pregledni nacrt veleposjeda Prvostolnog kaptola zagrebačkog, GMV 55701

Hladži, 1929.; 59,6 x 73 cm

Nacrt obuhvaća posjede u poreznim općinama Varaždinske Toplice, Turhovec, Kalnička kapela, Poljana, Svibovec. Napravljen je u mjerilu 1 : 160. Nije dovršen jer nisu unijete boje.

2. Pregledni nacrt veleposjeda Prvostolnog kaptola zagrebačkog, GMV 55704

Hladži, 1929.; 59,6 x 86,7 cm

Nacrt obuhvaća posjede u poreznim općinama Leskovec i Drenovec. Napravljen je u mjerilu 1 : 160. Nije dovršen jer nisu unijete boje.

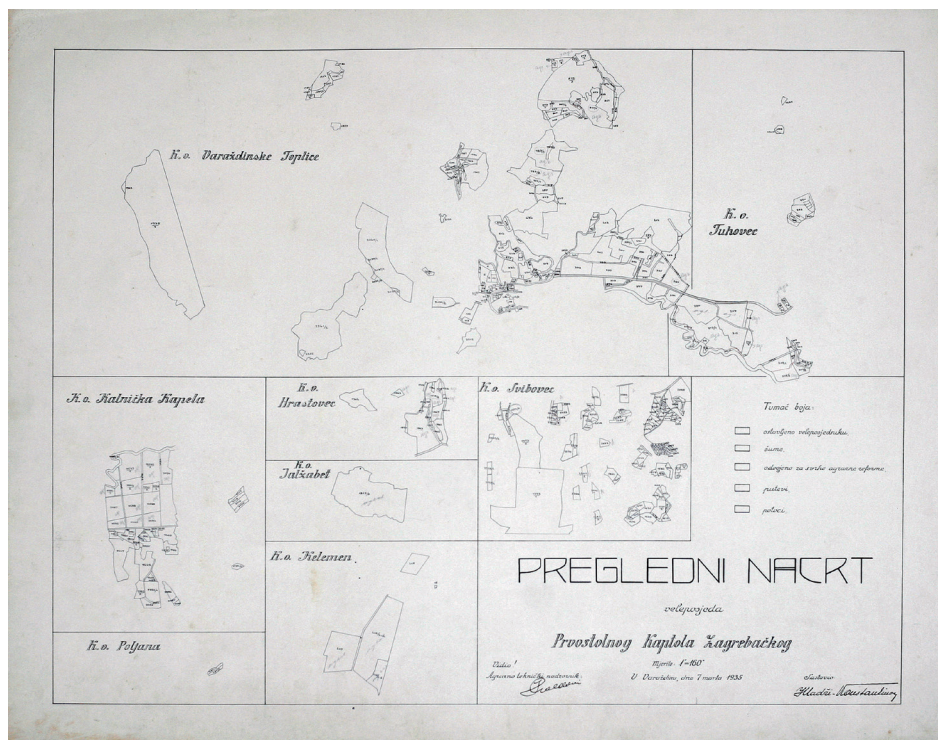
4. Veleposjed nasljednika baruna Jordis i Kušević

Barun Emil (Milan) Kušević,¹⁸ unuk istoimenog poznatog generala topništva imao je dva posjeda ukupne površine 1675 jutara. Jedan je posjed bio u Banatu dok je u Varaždinskoj županiji imao posjede od 1455 jutara i 40 čhv u poreznim općinama Jalžabet, Kelemen, Kućan, Novakovec i Šemovec, a bio je vlasnik plemićkog dobra Jalžabet te suvlasnik plemićkog dobra Štefanec.¹⁹ Njegova sestra, barunica Natalija Marija Terezija Jordis Lohausen²⁰ imala je posjed od 1282 jutra

¹⁸ Emil Milan Kušević (oko 1870. - Wetzelsdorfu kraj Graza, 30. 9. 1923.) sin Natalije (rođ. Bužan) i Ivana, baruna Kuševića od Samobora. Supruga mu je bila Marta Kušević (rođ. Lang). Bio je aktivan u varaždinskim udrugama.

¹⁹ O provođenju agrarne reforme više na ovom posjedu Zdenka ŠIMONČIĆ- BOBETKO, nav. dj., 61.

²⁰ Natalija Jordis Lohausen (Vidovec, 27. 3. 1868. - Graz, 20. 6. 1921.), sestra Milana Emila Kuševića, supruga Kamila Jordis Lohausen.

Slika 3. Pregledni nacrt veleposjeda Prvostolnog kaptola zagrebačkog. GMV 55701

u poreznim općinama Beretinec, Cerje Tužno, Črešnjevo, Ivanec, Jalžabet, Kućan, Sv. Ilija, Šemovec, Varaždin, Vidovec, Zajezda. Nakon smrti baruna Emila Kuševića, naslijedila je njegova supruga, dok su njegovu sestru naslijedile kćeri: Yvone udata za Nikolu pl. Kiepacha-Haselburg, vlastelina u Bala-govom kraj Samobora i Hedde barunica Jordis u polovici nasljedstva, te Natalija udata za Radovana pl. Kukuljevića Sakcinskog u drugoj polovici nasljedstva.

1. Pregledni nacrt veleposjeda nasljednika baruna Kuševića i barunice Jordis, GMV 55721

nepoznati autor, oko 1930.; 61,2 x 74,5 cm

Pregledni nacrt prikazuje posjede u poreznim općinama Kućan, Jalžabet i Šemovec u mjerilu 1 : 160.

Slika 4. Pregledni nacrt veleposjeda nasljednika baruna Kuševića i barunice Jordis.
GMV 55721

5. Veleposjed dr. Ladislava kneza Batthyány Strattman²¹

Dr. Ladislav knez Batthyány Strattman sa svojom je mnogobrojnom obitelji od 1915. živio na imanju Körmend u Mađarskoj. U ludbreškom je kotaru imao je posjed površine 5949 jutara, u poreznim općinama: Bolfan, Čukovec, Duga Rijeka, Hrastovsko, Hrženica, Ludbreški Karlovec, Komarnica, Križovljan, Ludbreg, Selnik, Sesvete, Sigetec, Slokovec, Struga i Sveti Đurđ. Tijekom 1919. i 1920. njegov je veleposjed došao pod sekvestar jer je bio mađarski državljani. Do završetka procesa likvidacije posjed je promijenio dva vlasnika (Amon Rukavina i Tvrtka Berger d.d. za prodaju drva iz Zagreba).²² Do početka ratnih zbivanja

²¹ Dr. Ladislav knez Batthyány Strattman (Dunakiliti, 28. 10. 1870. - Beč, 22. 1. 1931.) dobio je kneževski naslov i mnoga velika imanja među kojima je bio Ludbreg 1914., nakon smrti Edmunda Batthyányija. Titulu grofa Strattmanskog dobio je 1915. Bio je liječnik, oftamolog, plemenit čovjek. Živio je uglavnom na imanju Körmendu i rijetko je dolazio u Ludbreg. Dvorac i veleposjed 1919. Prodao je barunu Amonu Rukavini.

²² Mira KOLAR - DIMITRIJEVIĆ, *Privredne i socijalne prilike ludbreškog kotara u međuratnom razdoblju*, Ludbreg, 1984., 264.

1941. na ovom je posjedu zemljište na različite načine, kupovinom ili eksproprijacijom steklo 2611 osoba.²³

1. Pregledni nacrt veleposjeda dr. Ladislava kneza Batthyány Strattman iz Ludbrega, GMV 55711

nepoznati autor, 1. 7. 1926.; 60,3 x 73,4 cm

Pregledni nacrt koji obuhvaća zemlje u poreznim općinama: Slokovec, Čukovec, Selnik i Duga Rijeka u mjerilu 1 : 160.

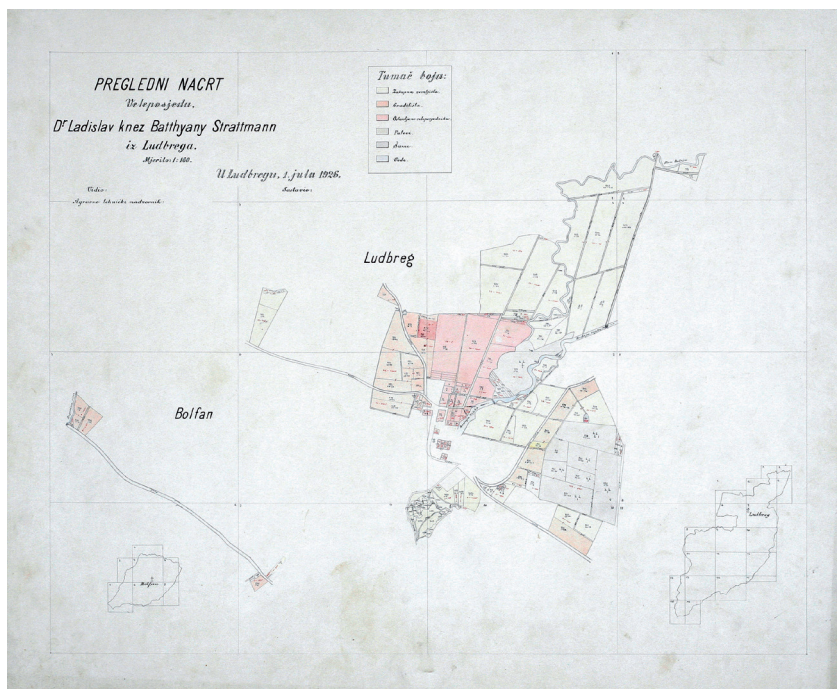
2. Pregledni nacrt veleposjeda dr. Ladislava kneza Batthyány Strattman iz Ludbrega, GMV 55712

nepoznati autor, 1. 7. 1926.; 60,3 x 73,4 cm

Pregledni nacrt koji obuhvaća zemlje u poreznim općinama: Hrženica, Struga, Ludbreški Sveti Gjurg u mjerilu 1 : 160.

3. Pregledni nacrt veleposjeda dr. Ladislava kneza Batthyány Strattman iz Ludbrega, GMV 55713

nepoznati autor, 1. 7. 1926.; 60,3 x 73,4 cm

Slika 5. Pregledni nacrt koji obuhvaća zemlje u poreznim općinama: Ludbreški Karlovac i Ludbreg u mjerilu 1 : 160. GMV 55713

²³ Zdenka ŠIMONČIĆ - BOBETKO, nav. dj., 61.

4. Pregledni nacrt veleposjeda dr. Ladislava kneza Batthyány Strattman iz Ludbrega, GMV 55714

nepoznati autor, 1. 7. 1926.; 60,3 x 73,4 cm

Pregledni nacrt koji obuhvaća zemlje u poreznim općinama: Sigetec i Ludbreške Sesvete u mjerilu 1 : 160.

5. Pregledni nacrt veleposjeda dr. Ladislava kneza Batthyány Strattman iz Ludbrega, GMV 55716

nepoznati autor, 1. 7. 1926.; 60,3 x 73,4 cm

Pregledni nacrt koji obuhvaća zemlje u poreznim općinama: Križovljan, Hrastovsko i Luka u mjerilu 1 : 160.

6. Veleposjed Mirka baruna Inkeya²⁴

Jedan od većih posjeda u ludbreškom kotaru površine 4660 jutara 1924. preuzeo je na upravljanje od svojih sestara Gabrijele i Ljudmile barun Mirko Inkey iz Rasinje, a obuhvaćao je i zemlje u poreznim općinama Gorica, Imbriovec, Koledinec, Koprivnica, Koprivnički Ivanec, Kunovec, Kutnjak, Kuzminec, Lunkovec, Otok, Prkos, Rasinja, Subotica i Zablatje.

1. Pregledni nacrt veleposjeda Mirka baruna Inkeya, GMV 55718/1

Ivan Škiljan, 24. 7. 1926.; 60,3 x 73,4 cm

Pregledni nacrt koji obuhvaća zemlje u poreznim općinama: Prkos, Rasinja, Subotica, Gorica, Kuzminec, Lunkovec, Koledinec u mjerilu 1 : 160.

2. Pregledni nacrt veleposjeda Mirka baruna Inkeya, GMV 55718/2

Ivan Škiljan, 24. 7. 1926.; 60,3 x 73,4 cm

Pregledni nacrt koji obuhvaća zemlje u poreznim općinama: Kuzminec, Grbeševac, Gorica i Gabrijelin majur u mjerilu 1 : 160.

7. Veleposjed Pavla grofa Draškovića²⁵

U ludbreškom kotaru posjed Pavla grofa Draškovića u Velikom Bukovcu bio je treći po veličini, površinom od 2781 katastarskih jutara.

1. Pregledni nacrt veleposjeda Pavla grofa Draškovića, GMV 55709

A. Sivkovski, nedatirani; 53,7 x 89,5 cm

Pregledni nacrt prikazuje posjede u poreznim općinama Veliki Bukovec, Mali Bukovec i Ludbreg u mjerilu 1 : 160.

²⁴ Mirko barun Inkey (1870.-1934.) carski i kraljevski komornik, počasni vitez Malteškog reda, potporučnik austro-ugarske vojske.

²⁵ Pavao III. grof Drašković Trakošćanski (Beč, 23. 5. 1884. – Güssing, 22. 10. 1959.), sin Pavla II. i Marije rođ. Festetić, vlasnika imanja u Velikom Bukovcu. Bio je časnik austro-ugarske vojske, vlasnik posjeda u Güssing.

2. Pregledni nacrt veleposjeda Pavla grofa Draškovića, GMV 55710

A. Sivkovski, nedatirani; 53,7 x 89,5 cm

Pregledni nacrt prikazuje posjede u poreznim općinama Sveti Petar i Novo Selo u mjerilu 1 : 160.

8. Veleposjed Ljudevita Toplaka

U ludbreškom kotaru nalazio se i posjed Ljudevita Toplaka koji je obuhvaćao zemlje u poreznim općinama Veliki Bukovec, Mali Bukovec i Ludbreg.

1. Pregledni nacrt veleposjeda Ljudevita Toplaka, GMV 55717

A. Sivkovski, nedatirani; 53,7 x 89,5 cm

Pregledni nacrt prikazuje posjede u poreznim općinama Veliki Bukovec, Mali Bukovec i Ludbreg u mjerilu 1 : 160.

9. Veleposjed Elizabete pl. Vučetić, rođ. barunice Rauch²⁶

U ludbreškom kotaru bio je i posjed Elizabete pl. Vučetić obuhvaćao je imanje Martijanec.

1. Pregledni nacrt veleposjeda Elizabete pl. Vučetić, rođ. barunice Rauch, GMV 55700

A. Sivkovski, nedatirani; 53,7 x 89,5 cm

Pregledni nacrt prikazuje Martijanec i okolicu u mjerilu 1 : 160. U tumaču boja spominju se prikazani dijelovi: odvojeno po agraru, eksproprijacija, ostavljeno veleposjedniku, putevi, šume, vode, topografske čestice koje veleposjednik ne uživa.

10. Veleposjed Oskara pl. Pongratza²⁷

U ivanečkom kotaru bio je posjed Oskara pl. Pongratza koji je obuhvaćao i zemlje u poreznim općinama Druškovec, Ladanje, Voća, Nadkrižovljan, Vinica breg, Bela, Radovan, Maruševac, Vinica, Nova Ves, Ivanec, Babinec, Tužno, Cerje, Marčan, Čalinec. Njegovo je imanje početkom 1925. godine stavljeno pod sekvestar.²⁸

²⁶ Elizabeta Antonija Rozina Vučetić, rođ. barunica Rauch Nyék (Martijanec, 1. 12. 1891. – Semmering, 12. 4. 1977.), kćer hrvatskog bana Pavla Raucha i njegove supruge Rozine, bila je udata za Vuka pl. Vučetića s kojim je imala 4 djece: Helenu, Pavla, Huberta i Mariju. Brinula je o imanju Martijanec s mnogo problema.

²⁷ Oskar pl. Pongratz (Ljubljana, 8. 3. 1859. – ?), supruga mu Flora (1861.?- Maruševac, 26. 1. 1941.). Bio je vlasnik posjeda Maruševac i Čalinec.

²⁸ *Narodno jedinstvo*, 1925., 11, 3.

1. Pregledni nacrt veleposjeda Pongratz Oskara pl. iz Maruševca, GMV 55720
Vladimir Kolnar, 1930.; 58 x 73,7 cm

Nacrtom su prikazane zemlje u poreznim općinama Druškovec, Ladanje Donje, Voća Gornja i Donja, Nadkrižovljan, Vinica breg, Bela, Radovan, Maruševac, Vinica, Nova Ves, Ivanec, Babinec, Tužno, Cerje, Marčan, Čalinec u mjerilu 1 : 160.

11. Veleposjed Ivana grofa Draškovića iz Trakošćana²⁹

Ivan grof Drašković Trakošćanski imao je posjed u poreznim općinama Bednja, Jesenje, Trakošćan, Šaša i Višnjica ivanečkog kotara.

1. Pregledni nacrt veleposjeda Ivana grofa Draškovića iz Trakošćana, GMV 55724

A. Sivkovski, 20. 12. 1926.; 74,5 x 61,2 cm

Pregledni nacrt prikazuje posjede u poreznim općinama Višnjica, Šaša i Bednja u mjerilu 1 : 160.

2. Pregledni nacrt veleposjeda Ivana grofa Draškovića iz Trakošćana, GMV 55725

nepoznat autor, nedatirani.; 61 x 73,9 cm

Pregledni nacrt prikazuje posjede u poreznim općinama Trakošćan, Šaša i Jesenje u mjerilu 1 : 160.

12. Veleposjed dr. Rikarda Aningera i drug.³⁰

U ivanečkom kotaru posjed dr. Rikarda Aningera i njegove supruge Marte Klenovnik površinom od 2931 jutra obuhvaćao je zemlje u poreznim općinama: Bednja, Jerovec, Kamenica, Klenovnik i Rinkovec.

1. Pregledni nacrt veleposjeda Aninger Rikarda i drug u Klenovniku, GMV 55722

nepoznati autor, nedatirano; 60x 82,5 cm

Pregledni nacrt prikazuje posjede u poreznim općinama Klenovnik, Jerovec, Kamenica, Bednja, Rinkovec u mjerilu 1 : 160.

²⁹ Ivan XI. grof Drašković Trakošćanski (1878. – 1963.) sin je Ivana IX. i Julijane Drašković rođ. Erdödy.

³⁰ Dr. Rikard Aninger (Beč, 14. 2. 1875. – Rio de Janiro, 9. 1. 1965.) bili su vlasnici i plemićkog dobra Galdovo kod Siska.

Tablica 1. Prikaz nacrtu prema vlasnicima veleposjeda, godini nastanka, autoru i inventarnom broju

Veleposjed	Mjesta – porezne općine	Godina	Autor nacrtu	Inventarna oznaka
Sl. i kr. grad Varaždin	Vž. Breg, Knežinec, Sračinec	1926.	Sivkovski, A.	GMV 55699
Sl. i kr. grad Varaždin	Varaždin	1926.	Sivkovski, A.	GMV 55706
Nadbiskupija zagrebačka	Biškupec, Kućan, Kunovec, Varaždin, Vž. breg	1929.	Sivkovski, A.	GMV 55705
Prvostolni kaptol zagrebački	Vž. Toplice, Tuhovec, Kalnička kapela	1929.	Hladži	GMV 55701
Prvostolni kaptol zagrebački	Leskovec, Drenovec	1929.	Hladži	GMV 55704
Nasljednici barunice Jordis i baruna Kušević	Kućan, Jalžabet, Šemovec	necat.	nepotpisani	GMV 55721
Mirko barun Inkey	Prkos, Rasinja, Subotica, Kuzminec, Lunkovec, ... Kuzminec, Grbeševac, Gorica, ...	1926.	Škiljan, Ivan	GMV 55718/1
		1926.	Škiljan, Ivan	GMV 55718/2
Dr. Ladislav knez Batthyány Strattmann	Slokovec, Čukovec, Selnik, D. Rijeka Hrženica, Struga, Sv. Đurđ Lud. Karlovac, Ludbreg Sigetec, Lud. Sesvete Bolfan, Ludbreg	1926.	nepotpisani	GMV 55711
		1926.	nepotpisani	GMV 55712
		1926.	nepotpisani	GMV 55713
		1926.	nepotpisani	GMV 55714
Pavle grof Drašković	V. i M. Bukovec, Ludbreg Sv. Petar, Novo Selo	necat.	Sivkovski, A.	GMV 55709
		necat.	Sivkovski, A.	GMV 55710
Ljudevit Toplak	Podravska Kapela, Luka	1926.	Sivkovski, A.	GMV 55717
Elizabeta pl. Vučetić, rođ. barunica Rauch	Martijanec	1927.	Sivkovski, A.	GMV 55700
Oskar pl. Pongratz	Druškovec, Ladanje D., Voća D. i G., Vinica breg, Nadkrižovljan, Bela, Radovan, Maruševec, Vinica, Ivanec..	1930.	Kolnar, Vladimir	GMV 55720
Ivan grofa Draškovića Trakošćanskoga	Trakošćan, Šaša, Jesenje Višnjica, Šaša, Bednja	necat.	nepotpisani	GMV 55725
		1926.	Sivkovski, A.	GMV 55724
Dr. Rikard Aninger i drug.	Klenovnik, Jerovec, Kamenica, Bednja, Rinkovec	necat.	nepotpisani	GMV 55722

NACRTI S PODRUČJA DANAŠNJE KRAPINSKO ZAGORSKE ŽUPANIJE³¹

Današnje područje Krapinsko zagorske županije u Državu SHS ušlo je u sastavu Varaždinske županije, a nacrti u Kartografskoj zbirci Gradskog muzeja Varaždin prikazuju:

1. Veleposjed Nadbiskupije Zagrebačke

Među plemićkim dobrima koja čine posjed nadarbine Nadbiskupije zagrebačke na području posjeda u Konjščini i Budinščini.

1. Pregledni nacrt posjeda Nadbiskupije Zagrebačke, GMV 55702
nepoznat autor, 1929.; 61,5 x 74,5 cm

Nacrtom su obuhvaćene zemlje u poreznim općinama Konjščina i Budinščina u mjerilu 1 : 160. U lijevom donjem uglu nalazi se tumač boja. Plan je nedovršen jer nisu unijete oznake tumača boja, a nije ni potpisan.

2. Veleposjed Ljudevita grofa Kulmera³²

Ljudevit grof Kulmer bio je vlasnik posjeda koji je na području nekadašnje Varaždinske županije obuhvaćao Popovec te zemlje u poreznim općinama Đurmanec, Putkovec i Velika Ves.

1. Pregledni nacrt posjeda veleposjeda Ljudevita grofa Kulmera, GMV 55719
A. Sivkovski, 20. 11. 1927.; 64,3 x 77 cm

Nacrtom su obuhvaćene zemlje u poreznim općinama Đurmanec, Putkovec i Velika Ves u mjerilu 1 : 160.

3. Veleposjed Milana grofa Kulmera³³

Posjed Milana, grofa Kulmera obuhvaćao je plemićko dobro Bračak i zemlje u poreznim općinama Andraševac, Mirkovec, Špičkovina, Zabok.

1. Pregledni nacrt veleposjeda Milana grofa Kulmera, GMV 55723
A. Sivkovski, 5. 5. 1927.; 61,8 x 50,5 cm

Nacrtom su obuhvaćene zemlje u poreznim općinama Zabok, Mirkovec, Špičkovina, Andraševac u mjerilu 1 : 160.

³¹ Nekadašnjih kotareva Varaždinske županije: Krapina, Zlatar, Pregrada i Klanjec.

³² Ljudevit grof Kulmer (5. 9. 1855. - 1933.) gospodarstvenik, političar, športski djelatnik i dobrotvor. Vlasnik dvorca Popovec, Marijinog dvora kod Daruvara i ljetnikovca u Novom Vinodolu. Sa suprugom Franciskom, rođ. Hellenbach imao je četiri sina Franju, Ivana, Ljudevita i Karla. Najstariji sin Franjo (5. 7. 1885. - 1960.) bio je varaždinski veliki župan od 1918. do 1920.

³³ Milan (Emil) grof Kulmer (1862.- 1941.), brat Ljudevita, austro ugarski časnik, car. i kr. komornik, vlasnik posjeda Bračak.

2. Pregledni nacrt veleposjeda Milana grofa Kulmera, GMV 55726 nepoznati autor, nedatirani; 61,8 x 50,5 cm

Nacrtom su obuhvaćene zemlje u poreznim općinama Zabok, Mirkovec, Špičkovina, Bračak i Andraševac u mjerilu 1 : 160.

Tablica 2. Prikaz nacrtu prema vlasnicima veleposjeda, godini nastanka, autoru i inventarnom broju

Veleposjed	Mjesto – porezna općina Godina	Godina	Autor	Inventarna oznaka
Ljudevit grof Kulmera	Đurmanec, Putkovec Velika Ves	1927.	Sivkovski, A.	GMV 55719
Milan grof Kulmer	Zabok, Mirkovec, Špičkovina, Andraševac	1925.	Sivkovski, A.	GMV 55723
	Bračak, Zabok, Mirkovec, Špičkovina, Andraševac	nedat.	nepotpisani	GMV 55726

NACRTI S PODRUČJA MEĐIMURSKE ŽUPANIJE³⁴

1. Veleposjed Slavonija, društva na dionice za industriju drva u Zagrebu

Najveći veleposjed u Međimurju površine 28609 jutara zemlje prostirao se u 79 poreznih općina Međimurja. Na posjedu je bilo oko 240 stambenih zgrada.³⁵ Već 10. 7. 1920. stavljen je pod sekvestar i tretiran je kao veliki posjed u Slavoniji, jer dotadašnji vlasnik Čakovečkog vlastelinstva, Eugen grof Feštetić³⁶ živio je u Beču. Kako je kupoprodajom posjed prešao u vlasništvo Slavonije d.d. iz Zagreba koja ga je kupila s namjerom da likvidira obradivu zemlju, a šume na površini od 11714 katastarskih jutara ostavi za gospodarenje.³⁷

1. Pregledni nacrt veleposjeda Slavonije društva na dionice za industriju drva Zagreb. Gospodarskog okruga sv. Rok, GMV 55727

Vladimir Kolnar, 20. 2. 1926.; 61,1 x 74 cm

Nacrtom su obuhvaćene zemlje u poreznim općinama Podturen, Ferketinac, Štefanec, Belica, Krištanovec i sv. Rok u mjerilu 1 : 160.

³⁴ Nekadašnji kotarevi Varaždinske županije: Čakovec i Prelog.

³⁵ Više o agrarnoj reformi na ovom veleposjedu Zdenka ŠIMONČIĆ – BOBETKO, nav. dj., 68.

³⁶ Eugen grof Feštetić / Jenő Festetics (Beč, 13. 6. 1852. – München, 5. 10. 1933.), sin je Jurja i Eugenije rođ. Erdödy. Posljednji je muški potomak ove obitelji i posljednji feudalni vlasnik Međimurja.

³⁷ Vladimir KALŠAN, "Kupoprodajni ugovor Eugen Feštetić – Slavonija d.d. za industriju drva Zagreb", *Muzejski vjesnik* 6, Čakovec, 1983., 64 – na dan prodaje 21. 9. 1923. Površina posjeda bila je 27 703 katastarskih jutara i 982 čhv.

2. Pregledni nacrt veleposjeda Slavonije društva na dionice za industriju drva Zagreb. Gospodarskog okruga sv. Rok, GMV 55729

Vladimir Kolnar, 20. 2. 1926.; 61,1 x 74 cm

Nacrtom su obuhvaćene zemlje u poreznim općinama Gornji Kraljevec, Sivica i Pribislavec u mjerilu 1 : 160.

3. Pregledni nacrt veleposjeda Slavonije društva na dionice za industriju drva Zagreb. Gospodarskog okruga Turčišće, GMV 55728

Vladimir Kolnar, 15. 3. 1926.; 60 x 82,3 cm

Nacrtom su obuhvaćene zemlje u poreznim općinama Turčišće, Domašinec, Dekanovec, Držimurec, Držimurec-Strelec, Palinovec, Hodošan, Gardinovec u mjerilu 1 : 160.

4. Pregledni nacrt veleposjeda Slavonije društva na dionice za industriju drva Zagreb. Gospodarskog okruga Turčišće, GMV 55732

Vladimir Kolnar, 1. 4. 1926.; 60,9 x 74,1 cm

Nacrtom su obuhvaćene zemlje u poreznim općinama Muršćak i Hraščan Dolnji u mjerilu 1 : 160.

5. Pregledni nacrt veleposjeda Slavonije društva na dionice za industriju drva Zagreb. Gospodarskog okruga Čakovec, GMV 55730

Vladimir Kolnar, 2. 3. 1926.; 59,5 x 82 cm

Nacrtom su obuhvaćene zemlje u poreznim općinama Mačkovec, Mihovljan, Gornji Pustakovec, Čakovec, Šenkovec, Strahoninec, Nedelišće, Savska Ves u mjerilu 1 : 160.

6. Pregledni nacrt veleposjeda Slavonije društva na dionice za industriju drva Zagreb. Gospodarskog okruga Čakovec, GMV 55733

nepotpisani, 5. 3. 1926.; 60,3 x 86,4 cm

Nacrtom su obuhvaćene zemlje u poreznim općinama Gornja Dubrava, Slakovec, Gornji Mihovljan, Bogdanovec, Dragoslavec, Macinec, Črečanj u mjerilu 1 : 160.

7. Pregledni nacrt veleposjeda Slavonije društva na dionice za industriju drva Zagreb. Gospodarskog okruga Čakovec, GMV 55737

Vladimir Kolnar, 2. 3. 1926.; 55,8 x 83,6 cm

Nacrtom su obuhvaćene zemlje u poreznim općinama Trnovec, Gornji Hraščan, Mali Mihaljevec, Martinuševac, Kuršanec, IV Brežni kotar, V Brežni kotar u mjerilu 1 : 160.

8. Pregledni nacrt veleposjeda Slavonije društva na dionice za industriju drva Zagreb. Gospodarskog okruga Sv. Križ, GMV 55731

Vladimir Kolnar, 3. 3. 1926.; 60,1 x 81,2 cm

Nacrtom su obuhvaćene zemlje u poreznim općinama Sv. Križ, Ivanovec, Orehovica, Podbrest, Vularija, Totovec, Prelog u mjerilu 1 : 160.

9. Pregledni nacrt veleposjeda Slavonije društva na dionice za industriju drva Zagreb. Gospodarskog okruga Sv. Križ, GMV 55735

Vladimir Kolnar, 27. 3. 1926.; 61 x 74,2 cm

Nacrtom su obuhvaćene zemlje u poreznim općinama Mala Subotica, Benkovec, Palovec, Jurčevac u mjerilu 1 : 160.

10. Pregledni nacrt veleposjeda Slavonije društva na dionice za industriju drva Zagreb. Gospodarskog okruga Sv. Križ, GMV 55736

A. Sivikovski, nedatirani; 52,6 x 74,3 cm

Nacrtom su obuhvaćene zemlje u poreznim općinama Sveti Križ u mjerilu 1 : 160.

2. Veleposjed dr. Alekse Szabo³⁸

Posjed dr. Alekse Szabo nalazio se u Donjem Pustakovcu

1. Pregledni nacrt veleposjeda dra. Alekse Szabo iz Dol. Pustakovca, GMV 55707

Dragutin Batisweiler, 20. 6. 1928.; 63,5 x 63,2 cm

Nacrtom su obuhvaćene zemlje poreznim općine Dolnji Pustakovec u mjerilu 1 : 160.

3. Veleposjed Šandora (Aleksandra) Andrassy

1. Pregledni nacrt veleposjeda Andrašy Šandora, GMV 55708

nepoznati autor, 30. 6. 1931.; 53,7 x 71,6m

Nacrtom su obuhvaćene zemlje poreznim općine Kotoriba i Muršćak u mjerilu 1 : 160.

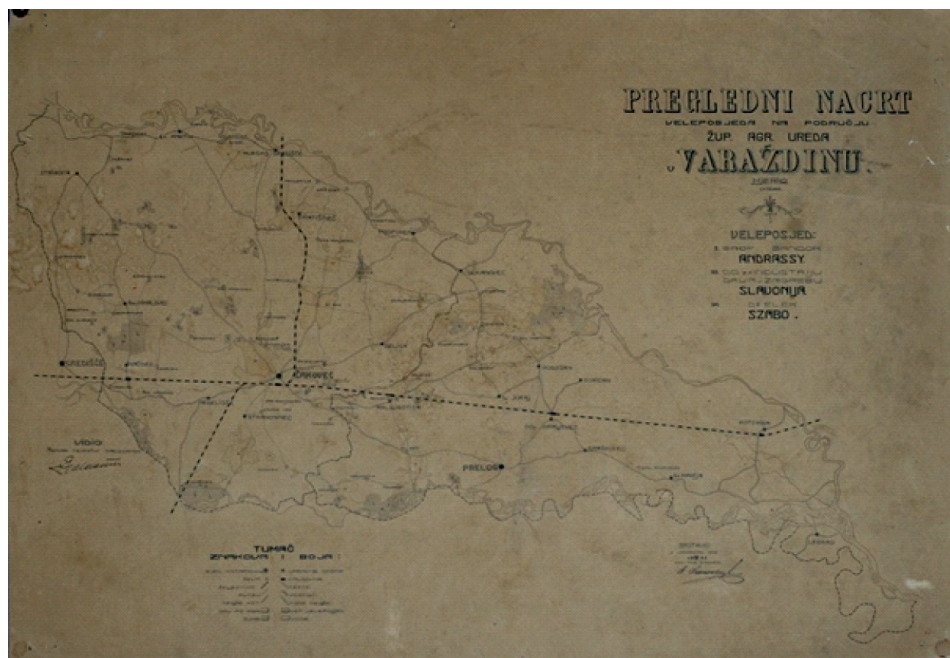
Posljednji pregledni nacrt koji se odnosi na agrarnu reformu u Kartografskoj zbirci Gradskog muzeja Varaždin je nacrt na kojem su prikazani posjedi Šandora Andrassy, Slavonije d. d. i dr. Alekse Eleka Szabo.

1. Pregledni nacrt veleposjeda na području Županijskog agrarnog ureda u Varaždinu, GMV 55701

A. Sivkovski, 20. 3. 1927.; 55 x 78,2 m

Nacrtom su prikazani veleposjedi grofa Šandora Andrassy, d. d. za inustriju drva u Zagrebu Slavonija, i dr. Alekse Eleka Szabe u mjerilu 1 : 75 000.

³⁸ Dr. Alekša Szabo umirovljeni predsjednik sudbenog stola u Vesprimu.

Slika 6. Pregledni nacrt veleposjeda na području
Županijskog agrarnog ureda u Varaždinu GMV 55701

ZAKLJUČAK

Pregledni nacrti veleposjeda, njih 37, koji u ovom tekstu objavljujemo, a čuvaju se u Gradskom muzeju Varaždinu u Kartografskoj zbirci u velikoj mjeri dokumentiraju provođenje agrarne reforme u Varaždinskoj županiji u razdoblju od 1925. do 1931. godine. Posljedice agrarne reforme koja je predstavljala korjenitu promjenu cjelokupnog sustava zemljišnog vlasništva u Kraljevstvu SHS bile su slabljenje veleposjeda te njihovo smanjenje i usitnjavanje. Uz veleposjed grada Varaždina, crkvenih veleposjeda Nadbiskupije Zagrebačke i Prvostolnog kaptola, ostalih 33 nacrti prikazuju privatne veleposjede: Analizi provođenja agrarne reforme koju je obradila Zdenka Šimončić – Bobetko u radu o Agrarnoj reformi na području Hrvatskog zagorja, Međimurja i Podravine u međuratnom razdoblju (1918. – 1941.) možemo pratiti i na ovim nacrtima.

Tablica 3. Prikaz nacrtu prema vlasnicima veleposjeda, godini nastanka, autoru i inventarnom broju

Veleposjed	Mjesto – porezna općina	Godina	Autor	Inventarna oznaka
Slavonija društva na dionice za industriju drva Zagreb	Podturen, Belica, Sv. Rok	1926.	Kolnar, Vladimir	GMV 55727
Gospodarski okrug Sv. Rok	Ferketinec, Krištanovec	1926.		GMV 55729
Gosp. okrug Turčišće	G. Kraljevec, Sivica, Pribislavec		Kolnar, Vladimir	
	Turčišće, Domašinec, Dekanovec, Držimurec, Hodošan, Palinovec ...	1926.		GMV 55728
	Muršćak, Hrašćan	1926.	Kolnar, Vladimir	GMV 55732
Gosp. okrug Čakovec	D. Mačkovec, Mihovljan, G. Pustakovec, Čakovec, Šenkovec, Nedelišće ...	1926.		GMV 55730
	G. Dubrava, Slakovec, G. Mihovljan, Macinec ...	1926.	Kolnar, Vladimir	GMV 55733
	Trnovec, G. Hrašćan, Kuršanec, ...	1919.	Kolnar, Vladimir	GMV 55737
Gosp. okrug Sv. Križ	Sv. Križ, Ivanovec, Orehovica, Vularija, Prelog	1926.		GMV 55731
	Mala Subotica, Benkovec, Palovec	1926.	Kolnar, Vladimir	GMV 55735
	Sv. Križ		nepotpisani	
	Sv. Martin, Mursko Središće, Štrukovec, Vratišinec	nedat. 1926.		GMV 55736
Gosp. Okrug N. Dvori			Kolnar, Vladimir	GMV 55734
			Kolnar, Vladimir	
			Sivkovski, A. Kolnar, Vladimir	
Dr. Aleksa Szabo	Dolnji Pustakovec	1928.	Batisweiler, Dragutin	GMV 55707
Aleksandar Andrassy	Kotoriba, Muršćak	1931.	nepotpisani	GMV 55708
Županijski agrarni ured u Varaždinu – veleposjedi Š. Andrassy, A. Szabo i Slavonije d. d.		1927.	A. Sivkovski	GMV 55701

LITERATURA

1. Arhiv Jugoslavije, Vidovdanski ustav http://www.arhivyu.gov.rs/active/sr-latin/home/glavna_navigacija/leksikon_jugoslavije/konstitutivni_akti_jugoslavije/vidovdanski_ustav.html (18. 2. 2019.)
2. Suzana LEČEK, *Seljačka obitelj u sjeverozapadnoj Hrvatskoj 1918. – 1941.*, Hrvatski institut za povijest – Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje u Slavonskom Brodu, Srednja Europa, Zagreb, 2003.
3. Vladimir KALŠAN, "Kupoprodajni ugovor Eugen Feštetić – Slavonija d.d. za industriju drva Zagreb", *Muzejski vjesnik* 6, Čakovec, 1983., 64 – na dan prodaje 21. 9. 1923. Površina posjeda bila je 27 703 katastarskih jutara i 982 čhv.
4. Mira KOLAR - DIMITRIJEVIĆ, *Privredne i socijalne prilike ludbreškog kotara u međuratnom razdoblju*, Ludbreg, 1984., 264.
5. *Nacrt zakona o eksproprijaciji velikih poseda i o novom uređenju agrarnih odnosa i njegovo obrazloženje*, priredio Joca LALOŠEVIĆ, Štamparija Stevana Stojačića, Sombor, 1923.
6. *Narodno jedinstvo*, 1925., 11, 3.
7. *Slobodni građanin*, God. 1., br. 5, Varaždin, 26. 4. 1919.
8. Zdenka ŠIMONČIĆ-BOBETKO, "Agrarna reforma na području Hrvatskog zagorja, Međimurja i Podravine u međuratnom razdoblju (1918-1941)", *Povijesni prilozi* 8, Zagreb, 1988.
9. *Zakon o likvidaciji agrarne reforme na velikim posedima od 19. juna 1931. godine sa izmenama i dopunama od 5. decembra 1931. godine i 24. juna 1933. godine*, Ministarstvo poljoprivrede Kraljevine Jugoslavije, Državna štamparija, Beograd, 1933., 6.

SAŽETAK

GRADA O AGRARNOJ REFORMI IZ KARTOGRAFSKE ZBIRKE GRADSKOG MUZEJA VARAŽDIN. AGRARNA REFORMA 1919. – 1931.

Autorice u ovom radu donose 37 preglednih nacrti koji se čuvaju u Kartografskoj zbirci Gradskog muzeja Varaždin, a povezani su s provođenjem agrarne reforme na području Varaždinske županije. Riječ je o nacrtima koji se odnose na veleposjede te prikazuju ekspropirani dio zemljišta i proces usitnjavanja velikih posjeda. Riječ je o 37 nacrti veleposjeda koji su se nalazili na nekadašnjem području Varaždinske županije u razdoblju između dva svjetska rata. Uz nacрте gradskog posjeda sl. i kr. Grada Varaždina crkvenih posjeda: Nadbiskupije Zagrebačke i Prvostolnog kaptola Zagrebačkog u zbirci se nalaze nacrti 15 privatnih veleposjeda.

Ključne riječi: agrarna reforma; Varaždinska županija; eksproprijacija; veleposjed.

SUMMARY

MATERIALS ABOUT THE LAND REFORM IN THE CARTOGRAPHIC COLLECTION OF THE VARAŽDIN CITY MUSEUM. LAND REFORM 1919 - 1931

In this work the authors present 37 review blueprints that are kept in the Cartographic Collection of the Gradski muzej Varaždin (Varaždin City Museum), and are related to the implementation of land reform in the Varaždinska županija (Varaždin County). Blueprints show the large estates and their expropriated parts and the process of breaking down of these properties. It contains 37 blueprints of large estates which were situated in the area that belonged to Varaždinska županija (Varaždin County) between two World Wars. Along with the blueprints of the city of Varaždin, the collection also contains blueprints of church estates as well as 15 private estates.

Key Words: land reform; Varaždin County; expropriation; large estate.